



دکتر مهدی ناظمی اردکانی

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد،

مدیریت و حسابداری دانشگاه یزد

تجدیدنظر مدام در استانداردهای حسابرسی

حسابرس

در میز گفتگو با شما به عنوان یک شخصیت دانشگاهی در این شماره از حسابرس همراه هستیم و بر این اعتقادیم که راه حل در خصوص "فاصله انتظارها" که در اساس مفهومی انتزاعی است، نیازمند بررسی و پژوهش علمی است. همان طور که شما هم می دانید، رایج راه حل درباره هر مفهومی نیازمند تعریفی است که اهل نظر بر آن اجماع داشته باشند. تعریف شما از مفهوم فاصله انتظارها چیست؟

دکتر ناظمی اردکانی

میان آنچه که استفاده کنندگان صورتهای مالی از حرفه حسابرسی انتظار دارند، با آنچه که حسابرسان به عنوان نقش خود در فرایند اطمینان بخشی تعریف کرده اند، فاصله وجود دارد. از این رو تفاوت در برداشت حسابرسان و استفاده کنندگان از گزارش حسابرسی، در مورد نقش، وظایف و مسئولیتهای

و عمل‌گرایانه‌تر تدوین شود. در مراحل بعد، باید به سراغ استفاده‌کنندگان مستقیم و ذینفع از خدمات حسابرسی رفت و در مراحل بعد، به سراغ سایر استفاده‌کنندگان. ابزارهای لازم برای آموزش، به قطع باید در عین ساده و قابل فهم بودن، در دسترس همگان نیز باشد.

سپاس

در این راه‌حل چند مرحله‌ای که ارایه کردید، تاکید زیادی به آموزش داشتید. شما آموزش به استفاده‌کنندگان از گزارش حسابرسی را چقدر در کاهش فاصله انتظار عملی می‌دانید؟

دکتر ناظمی اردکانی

هر چند که آموزش استفاده‌کنندگان از گزارش حسابرس برای بخشی از جامعه، در کاهش این فاصله انتظارها اثرگذار است، اما با عنایت به این که گزارش حسابرس در کلیات، برآمده و تحت‌تأثیر رعایت قوانین و مقررات موضوعه است. لذا، تسلط به این گزارش نیز نمی‌تواند کمک شایانی به کاهش این فاصله انتظارها کند.

سپاس

اگر تجربه یا پژوهشی در خصوص کاهش فاصله انتظارها در سطح دنیا وجود دارد لطفاً ارایه کنید. چه راه‌حلهایی جهت رویارویی با این مسئله مطرح گردیده است؟

حسابرسان در جامعه را می‌توان به فاصله انتظارها تعبیر نمود. به بیانی ساده‌تر، به شکاف میان ادراک جامعه از حرفه حسابرسی در واقعیت و آنچه که از حرفه حسابرسی انتظار دارد، فاصله انتظارهای جامعه از حرفه حسابرسی گفته می‌شود.

سپاس

با این تعریف، شما چه عواملی را در افزایش این فاصله انتظارها تأثیرگذار می‌دانید؟

دکتر ناظمی اردکانی

شرایط واقعی محیط کار، و محدودیتهای ناشی از اجرای قوانین و مقررات مربوط، عدم رشد و ارتقای حرفه حسابرسی متناسب با پیشرفتهای صورت گرفته در دنیا، همه و همه سبب افزایش این فاصله انتظارها می‌شود.

سپاس

این اعتقاد که "عدم‌شناخت جامعه از مسئولیت حسابرسان" باعث به‌وجود آمدن فاصله انتظار می‌شود از نظر شما چقدر در این خصوص نقش دارد؟

دکتر ناظمی اردکانی

این عامل شاید در مورد بخشی از جامعه مصداق داشته باشد، ولی به نظر می‌رسد وزن بالایی در ایجاد این فاصله انتظارها نداشته باشد. جامعه نسبت به نیازهای کارفرمایان از حسابرسان، آگاهی نسبی دارد. شاید بتوان گفت این نیازها متناسب با نیازهای کارفرمایان در اقتصادهای پیشرفته نیست. همین عدم‌تناسب به ایجاد و گسترش این شکاف انتظارها دامن می‌زند.

سپاس

با در نظر گرفتن همین مقدار وزن و اندازه‌ای که شما به عدم‌شناخت جامعه از مسئولیت حسابرسان در خصوص ایجاد فاصله انتظار می‌دهید، حالا راه‌حل کاهش یا رفع آن چیست؟

دکتر ناظمی اردکانی

شاید بهتر باشد برای توسعه و عمق‌بخشی به این شناخت، به صورت مرحله به مرحله جلو رفت. در مرحله نخست، باید فعالان عرصه حسابداری و حسابرسی نسبت به این مسئولیتها آگاهی کافی و تسلط یابند. برای نمونه، دروس حسابرسی دانشجویان رشته حسابداری، می‌تواند با نگاهی به‌روزتر

انجام حسابرسی

مستقل می‌تواند

به کاهش بسترهای وقوع

برخی از انواع تقلب کمک کند

نقش اثرگذار داشته باشد؟

دکتر ناظمی اردکانی

بسیاری از فعالان بازار سرمایه، تصمیمهای خود در بازار سرمایه را بر اساس اطلاعات منتشره شرکتها-که به طور عمده در سامانه کدال منتشر می شود- اخذ می کنند. اما باید توجه داشت چه اطلاعاتی برای استفاده کنندگان سودمند تلقی شده و بر تصمیمهای آنها موثر است. اطلاعاتی برای سرمایه گذاران و سهامداران حاضر در بازار سرمایه مهم و قابل توجه است که ویژگیهای کیفی قابلیت اتکا و مربوط بودن را داشته باشد. در این میان قابلیت اتکای اطلاعات و افزایش اعتبار آنها منوط به تایید شخص مستقل یعنی حسابرس است که بتواند اعتماد افراد به اطلاعات افشا و منتشر شده در بازار سرمایه را بالا ببرد. ایجاد شکاف انتظارها بین استفاده کنندگان و حسابرسان، می تواند زمینه سلب اعتماد نسبت به ناشران بازار را فراهم سازد. برای نمونه تنها گزارشهای شش ماه و سالانه شرکتها پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، توسط حسابرس مورد رسیدگی قرار می گیرد. از این رو فعالان بازار برای اطمینان بخشی و اعتبار بخشی به سایر صورتهای مالی میان دوره ای، باید به دنبال مجاری دیگری باشند.

سپار

در جامعه تصور این است که مسئولیت کشف تقلب با حسابرسان است. آیا این تصور می تواند صحیح باشد؟ از کجا ناشی می شود؟

دکتر ناظمی اردکانی

خیر، این که جامعه انتظار داشته باشد تمامی انواع تقلب در گزارشگری مالی توسط حسابرس، کشف و افشا شود، از همین فاصله انتظارها ناشی می شود. اما به هر ترتیب، انجام حسابرسی مستقل می تواند به کاهش بسترهای وقوع برخی از انواع تقلب کمک کند.

سپار

در جهت کاهش فاصله انتظارها، آیا گزارش حسابرس تصویر روشنی از روشهای انجام حسابرسی و چگونگی رسیدن به قضاوت حسابرس را ارائه می دهد؟ بسط این گزارش چه کمکی در این خصوص خواهد کرد؟

بنابراین حرف گزافی

نگفته ایم اگر بگوییم

این ادراک و انتظاراتها، به روز است

حتی در مواقع به هنگام تر

از قوانین و مقررات و

استانداردهای حسابرسی

دکتر ناظمی اردکانی

پژوهشهای زیادی در این ارتباط صورت گرفته است و عوامل مختلفی برای کاهش انتظاراتها مطرح شده است. اگر در دنیا به صورت پروژه ای مشخص به اجرا در نیامده، ولی به هر حال شناسایی عوامل این کاهش انتظاراتها به حل مسئله کمک کرده است. برای نمونه در پژوهشهای پیشین عوامل زیر مورد شناسایی قرار گرفته است: بسط گزارشهای حسابرسی، به کارگیری روشهای ساختاریافته حسابرسی، گسترش مسئولیتهای حسابرس و افزایش استقلال حسابرس، تدوین استانداردهایی برای یکنواختی در اندازه گیری اهمیت و درج میزان اهمیت در گزارش حسابرس، مشخص کردن حدود مسئولیت حسابرس در قرارداد حسابرسی، ایجاد یک واحد مستقل ناظر بر حرفه حسابرسی و آموزش استفاده کنندگان از گزارش حسابرس.

سپار

واکنش بازار سرمایه به عنوان استفاده کننده از گزارش حسابرسی در این خصوص می تواند مورد بررسی قرار گیرد. آیا این بازار می تواند در کاهش فاصله انتظاراتها

دکتر ناظمی اردکانی

گزارش حسابرسی، چارچوبی دارد و به قاعده، این چارچوب تحت تاثیر محدودیتهایی شکل گرفته است. از این رو نمی‌توان انتظار داشت حسابرس در گزارش حسابرسی به آموزش روشهای حسابرسی و چگونگی انجام قضاوت به صورت مفصل بپردازد. بنابراین می‌توان در گزارشهای دیگری به بسط گزارش موجود پرداخت.

سازمان

تغییر شرایط در حالی رخ می‌دهد که یک طرف، یعنی تدوین‌کننده، همواره از سرعت تغییر عقب مانده و در به روزرسانی استانداردها و یا مقررات حاکم بر حرفه، با این تغییرهای همگام نیست. شما نظرتان چیست؟

دکتر ناظمی اردکانی

شرایط جامعه در ابعاد مختلف، به مرور زمان تغییر می‌یابد. طبیعی است که ادراک و انتظارات استفاده‌کنندگان صورتهای مالی نیز به تناسب آن تغییر می‌کند. بنابراین حرف‌گرافی نگفته‌ایم اگر بگوییم این درکها و انتظارات، به روز است. حتی در مواقع به هنگام تر از قوانین و مقررات و استانداردهای حسابرسی! بنابراین فاصله انتظارات می‌تواند به تحمیل نیازهای جدید به تدوین‌کنندگان استاندارد و قانونگذاران منتهی شود.

سازمان

کمبته حسابرسی در این بین چه جایگاهی دارد. آیا می‌تواند اقدامی در خصوص کاهش فاصله انتظار داشته باشد؟

دکتر ناظمی اردکانی

به طور قطع بله. چراکه کمیته‌های حسابرسی کمتر در بن بست محدودیتهای قوانین و مقررات قرار می‌گیرند و بیشتر با بدنه شرکت و حتی جامعه در ارتباط هستند. لذا می‌توانند سریعتر و راحت‌تر مشکلات را درک و در تلاش برای حل آنها باشند.

سازمان

استانداردهای حسابرسی ابزار رسیدگی حسابرس است. اگر مایلید نقش این ابزار در کاهش فاصله انتظار را تشریح کنید.

دکتر ناظمی اردکانی

استانداردهای حسابرسی زمانی می‌تواند به کاهش این فاصله انتظارات کمک کند که بر اساس نیازهای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی و گزارشهای حسابرسی، تدوین یافته باشد. بنابراین لاجرم باید مدام استانداردهای حسابرسی همگام با این نیازها، مورد تجدیدنظر قرار گیرد.

سازمان

در پایان این گفتگو به عنوان آخرین پرسش، به نظر شما بهترین شیوه مدیریت صحیح فاصله انتظارات چیست؟

دکتر ناظمی اردکانی

به نظر می‌رسد برای دستیابی به مدیریت صحیح فاصله انتظارات، بهترین شیوه، آموزش است. این آموزش می‌تواند ارتقای سواد مالی جامعه باشد تا برگزاری دوره‌های پیشرفته حسابرسی برای افراد درگیر در تهیه گزارشهای حسابرسی و حتی استفاده‌کنندگان.

سازمان

از این‌که با مخاطبان به طرح نظر و دیدگاه‌هایتان پرداختیم سپاسگزاریم. برای شما در آموزش و پژوهش دانشگاهی آرزوی موفقیت و بهروزی داریم.



برای دستیابی به مدیریت

صحیح فاصله انتظارات

بهترین شیوه

آموزش است